

LIETUVIŲ TAUTOSAKA KALIFORNIJOS UNIVERSITETE

SUSITIKIMAS SU PROFESORIUMI ALANU DUNDESU

REGINA BUIVYDAITĖ-DRINGELIENĖ

UCLA (University of California at Los Angeles), įsikūręs Los An-džele, yra vienas iš devynių universitetų, kurie JAV paprastai vadinami Kalifornijos universitetais. Jis sykiu yra viena iš keturių JAV mokyklų, kur galima įsigyti daktaro laipsnį studijuojant folklorą. Lygia greta veikia du skyriai: mokymo (Folklore and Mythology Program – ši pro-grama buria profesorius iš įvairių katedrų: antropologijos, muzikos, šo-kių ir t. t., taip pat kelis profesorius, kurie užsiima tik folkloru ir ruošia aspirantus) ir tyrimo (UCLA Center for the Study of Comparative Fol-klоре and Mythology – šiam centrui priklauso keletas archyvų). Abu skyriai drauge vadinami UCLA Folklore and Mythology Studies. Lan-kantis UCLA, gauta įvairios ir gana išsamios su mokymo bei tyrimo programomis susijusios informacijos. Grįžus į Lietuvą, su šia informa-cija galėjo susipažinti kolegos. UCLA folkloro archyvų darbuotojai ne tik aprodė patalpas ir tai, kas jose saugoma, bet ir pasiūlė ateityje palaikyti glaudžius ryšius su jų centru. Jie mielai pasikeistų įrašais, ypač muzikiniiais, taip pat norėtų gauti iš mūsų kuo išsamesnę informaciją apie mūsų archyve sukauptą medžiagą, naujausius mokslinius tyrinėjimus ir pan. Ypač domėjosi lietuvių folkloru ir mitologija vienas jaunuolis, labai rimtai pareiškęs norą studijuoti Lietuvoje, tapti doktorantu mūsų Tėvynėje. Jisai susipažinęs su mūsų folkloristų, ypač N. Vėliaus, dar-bais, daugiausia laiko skiria studijoms apie miškų dvasias.

Kitas su folkloru susijęs Kalifornijos universitetas yra Berklio (Ber-keley) mieste. UCB (University of California at Berkeley) – vienas žy-miausių pasaulio universitetų. Jame veikia folkloro katedra, kurioje dir-ba... vienas žmogus – Alanas Dundesas. Katedra teikia magistro laips-nį. Universitete yra nedidukas folkloro archyvas, kuriame teko lankytis ir pasikalbėti su jo darbuotojomis. Daugiausia čia kaupiama medžiaga, kurią surinko studentai per savo tiesiogines studijas arba ekspedici-jas. Ekspedicijas paprastai organizuoja ir joms vadovauja pats A. Dun-desas. Jis yra aktyvus tautosakos rinkėjas, itin besidomintis indėnų genčių palikimu. A. Dundesas turi savo skaidrių, įrašų kolekciją, ku-rią naudoja kaip mokymo priemonę paskaitose.

Archyvo darbuotojos apibūdino garsų mokslininką kaip įdomų, simpatišką, bet gana kategorišką žmogų, kuris labiausiai vertina savo nuomonę ir nemėgsta, kad jam prieštarautum. Bet tai, anot jų, nė kiek nemenkina A. Dundeso autoriteto. Kolegos ir studentai vertina jo kompetenciją, sugebėjimą ne tik patraukliai išdėstyti dalyką, bet ir įdomiai, gyvai bendrauti su auditorija, įtraukti ją į diskusijas. Tarp gausybės privalumų jos paminėjo ir tai, kad A. Dundesas labai mėgsta svečius. Jeigu tik tie svečiai jam pasirodo verti dėmesio, jis niekada nepraleidžia progos su jais ilgiau pabendrauti. Sužinojusios, kad esu atvykusi iš Lietuvos, archyvo darbuotojos pasiryžo žūtbūt supažindinti su A. Dundesu. Susipažinome be didesnių pastangų. Pokalbis buvo malonus ir dalykiškas. A. Dundesas pasirodė šnekus ir tikrai svetingas žmogus. Tik užsimezgus pokalbiui, jisai pakvietė ateiti į savo paskaitą. Tai buvo paskaita iš ciklo „Mitai ir menas“. Ja baigiama Šiaurės Amerikos indėnų folkloro ir jo tyrimų apžvalga. Paskaitoje buvo kalbama apie Navajo (Arizonos indėnų) genties Pasaulio sukūrimo legendą.

Po paskaitos pratęsus pokalbį A. Dundesas išdėstė savo nuomonę apie folkloro padėtį JAV ir Europoje. Jo manymu, žymiausi JAV folkloro specialistai yra struktūralistas Henry Glassie (Indiana), Rogeras Abrahamsas (University of Pennsylvania), Danas Ben-Amosas, kilęs iš Izraelio (taip pat University of Pennsylvania). „Tačiau stipriausi folkloristai, – pažymėjo A. Dundesas, – yra Europoje. Geriausi archyvai – Švedijoje ir Suomijoje. Ten ir geriausios vietos mokytis“. (Ypač jis atkreipė dėmesį į Suomiją, į Turku, kur kas vasarą vyksta folkloro suvažiavimai.).

O kokia gi lietuvių folkloristikos padėtis pasaulyje? Ką mes turėtume daryti kitaip, geriau negu ligi šiol? A. Dundesas pabrėžė: „Pasaulis nekalba lietuviškai“. Jo nuomone, naudingiausia šiuo metu būtų leisti tarptautine kalba („Viskas būtinai tarptautine kalba!“) periodinę apžvalgą, kurioje būtų skelbiami dabartinių folkloristų darbai, rasta medžiaga (pvz., jeigu aptikta pasaka, tai pažymėti jos siužetą), taip pat archyvų katalogą. Taip mokslininkai sužinotų, kas jiems įdomaus ir naudingo yra Lietuvoje, ir galėtų kreiptis į Lietuvos folkloristus išsamesnių žinių.

Manau, gyvenimas jau ne kartą yra pagrindęs šią nuomonę, ir mes visi galų gale turėtume suprasti, kad tik bendraudami, dalydamiesi patirtimi, keisdamiesi rūpima informacija, galime būti vieni kitiems naudingi. Tik įveikę savo uždarumą, galime pasiekti, kad apie mus sužinotų pasaulis, o mes sužinotume daugiau apie jį. Pokalbio pabaigoje A. Dundesas padovanojo keletą knygų. O tai, pasak jo kolegų, reiškė ypač didelį palankumą.

A. Dundesas su Lietuva pažįstamas jau seniai. Jis mano, kad jo paties genealoginis medis kiek ne kiek siejasi su Lietuvos žeme. JAV apie

Lietuvą tuo metu buvo daug žinoma ir kalbama dėl mus visus sukrėtusių sausio ir rugpjūčio įvykių. O Berklyje apie Lietuvą bylojo ir nemažas pluoštas A. Dundeso archyve sukauptos tautosakinės medžiagos. UCB būta lietuvių kilmės studentų. Jie surinko ir užrašė tautosaką iš savo artimųjų, vyresnio amžiaus žmonių, kurių dvasios ryšiai su Lietuva tebėra gana glaudūs, o atsiminimai apie joje praleistą vaikystę arba jaunystę dar labai gyvi. Sukaupta medžiaga taip pat parodo, kaip jaunimas mokosi senųjų kalbos ir papročių, norėdamas išsaugoti lietuviybę.

A. Dundesas leido, kiek bus įmanoma, nusikopijuoti šios medžiagos ir kartu su jo nuoširdžiausiais sveikinimais bei linkėjimais mūsų folkloristams parsivežti į Lietuvą, papildyti ją mūsų rankraštyną, katalogą ir paskelbti, – su sąlyga, kad bus nurodyta, iš kur yra ši medžiaga.

Už visa tai belieka A. Dundesui dar kartą visų vardu padėkoti.

Naudodamasi proga, taip pat noriu padėkoti ir Kalifornijoje gyvenančiai Kulikauskų šeimai, ypač tautosakos gerbėjui, pasakų tyrėjui Andriui Kulikauskui už globą ir visokeriopą paramą viešnagės metu. Nuoširdžiai dėkoju už finansinę paramą, susijusią su įvairių šaltinių, straipsnių ir knygų kopijavimu.